

Logius
*Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties*

Digikoppeling Glossary

Verklarende woordenlijst Digikoppeling documentatie

Versie 1.1

Datum 5 januari 2010

Colofon

Projectnaam	Digikoppeling
Versienummer	Definitief
Organisatie	Servicecentrum Logius Postbus 96810 2509 JE Den Haag T 0900 555 4555 servicecentrum@logius.nl
Bijlage(n)	0

Inhoud

Colofon	2
Inhoud	3
Inleiding	4
1.1 <i>Doel en Doelgroep</i>	4
1.2 <i>Opbouw Digikoppeling documentatie</i>	4
1.3 <i>Digikoppeling</i>	5
2 Definities	6

Inleiding

1.1 Doel en Doelgroep

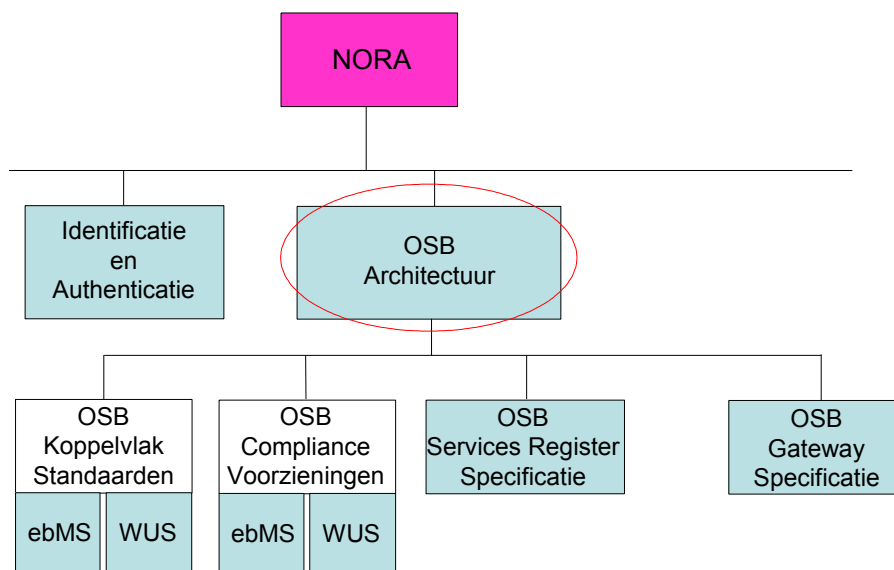
Deze Glossary beschrijft termen en afkortingen die in de documentatie van Digikoppeling staan. Dit document fungeert als terminologisch naslagwerk van het project. Net als het product zelf ontwikkelen ook de bijbehorende documenten zich verder. Het is daarom goed mogelijk, dat er regelmatig nieuwe termen in opgenomen worden.

Digikoppeling (voorheen Overheidsservicebus) staat niet op zichzelf, maar is onderdeel van een groter geheel zoals beschreven in de Nederlandse Overheid Referentie Architectuur (NORA). Daarom moet ook dit document voornamelijk gezien worden als aanvulling op de Standaarden, op de Definities Stelsel e-overheid en op de Afkortingenlijst zoals vermeld in de NORA. Het kan voorkomen dat er 'synoniemen' zijn en dat daardoor van in de NORA gebruikte termen afgeweken wordt. Dit wordt dan gedaan, omdat het beschreven onderdeel in een specifieke context van Digikoppeling gezien moet worden. Waar nodig zal de NORA-term bij de beschrijving opgenomen worden.

De begrippen die in deze Glossary zijn opgenomen, moeten in het kader van het Digikoppeling -project worden uitgelegd. Om verwarring te voorkomen is er voor ieder begrip een definitie of omschrijving opgenomen. Het is de bedoeling, dat de begrippen door alle betrokkenen in de hier gegeven betekenis gebruikt worden.

1.2 Opbouw Digikoppeling documentatie

Digikoppeling is beschreven in een set van documenten. Deze set is als volgt opgebouwd.

Dit document is onderdeel van Digikoppeling Architectuur.

1.3

Digikoppeling

Deze paragraaf bevat zeer beknopt een aantal hoofdpunten uit de overige documentatie.

Doel en scope van Digikoppeling

Digikoppeling biedt de mogelijkheid om op een sterk gestandaardiseerde wijze berichten uit te wisselen tussen service providers (service aanbieders) en service requesters (service afnemers). Digikoppeling richt zich uitsluitend op uitwisselingen tussen overheidsorganisaties.

De uitwisseling tussen service providers en requesters wordt in drie lagen opgedeeld:

- **Inhoud:** Op deze laag worden de afspraken gemaakt over de inhoud van het uit te wisselen bericht, dus de structuur, semantiek, waarde bereiken etc. Digikoppeling houdt zich niet met de inhoud bezig, 'geen boodschap aan de boodschap'.
- **Logistiek:** Op deze laag bevinden zich de afspraken betreffende transportprotocollen (HTTP), messaging (SOAP), adressering, beveiliging (authenticatie en encryptie) en betrouwbaarheid.
- **Transport:** deze laag verzorgt het daadwerkelijke transport van het bericht. Digikoppeling richt zich uitsluitend op de logistieke laag. Deze afspraken landen in de koppelvlakstandaarden en andere voorzieningen. De architectuur van de Gateway is beschreven in het document 'Architectuur Digikoppeling'.

Leidend principe (requirement)

De koppelvlakstandaarden moeten leiden tot een maximum aan interoperabiliteit met een minimum aan benodigde ontwikkelinspanning. Daarom is gekozen voor bewezen inter-operabele internationale standaarden.

Digikoppeling maakt berichtenuitwisseling mogelijk op basis van de ebXML/ebMS en WUS- families van standaarden, inclusief bijbehorende andere standaarden.

De voor Digikoppeling vereiste interoperabiliteit van de WUS standaarden van OASIS en W3C wordt gebaseerd op de profielen (en tests) van WS-I. De interoperabiliteit van ebMS is gebaseerd op de standaard ebMS versie 2 (ISO standaard), en de tests/certificering van Drummond.

2 Definities

Bevraging

Dit is een van de twee hoofdvormen (de andere is 'melding') van interactieservice aan de applicatie door de logistieke laag die in het domein van Digikoppeling worden onderkend. Voor de verschillende lagen geldt:

- **Inhoud:** ondersteunt businesspatroon: synchroon vraag/antwoord.
- **Logistiek:** synchroon bevraging (request/respons); logistieke laag correleert niet.
- **Transport:** één synchrone sessie, mogelijk op termijn twee asynchrone sessies.

In tegenstelling tot een melding speelt de transactie hier geen rol (voor de bevroegde partij verandert de situatie niet).

Contract

Deze term wordt vaak gebruikt om de interface (berichtdefinities) van de webservice te beschrijven - dit kan bijvoorbeeld een WSDL of CPA zijn.

COTS

Common-off-the-Shelf is een term voor software of hardware die al beschikbaar is voor direct gebruik of met minimale wijzigingen.

CPA

Een Collaboration Protocol Agreement (CPA) is een ebMS contract tussen twee organisaties dat de configuratie van de ebMS adapters beschrijft. Voor meer informatie, zie de ebCPP standaard, http://www.oasis-open.org/committees/ebxml-cppa/documents/ebCPP-2_0.pdf

CPA-profiel

Een aantal vooraf gedefinieerde (XML) elementen van een CPA, gebaseerd op een ebXML Deployment Profile. Voor Digikoppeling is dit beschreven in de Technische Specificatie Digikoppeling Profielen voor ebXML Messaging 2.0. Profielen hebben meestal een naam waar de totale verzameling van eigenschappen mee aangeduid wordt. Voor Digikoppeling zijn er twee ebMS profielen:

- **Reliable Messaging:** asynchrone uitwisseling met ontvangst bevestigingen en duplicaateliminatie. In Digikoppeling terminologie zijn dit Meldingen.
- **Best Effort:** asynchrone uitwisselingen die geen faciliteiten voor betrouwbaarheid vereisen.

Een CPA-profiel wordt uiteindelijk getransformeerd tot een CPA of CPA-template.

CPA-template

Een CPA-template is een CPA waarbij een beperkt aantal gegevenselementen nog niet is ingevuld. Welke elementen dat zijn, is van tevoren afgesproken. Het wordt aangegeven met een zogenaamde 'placeholder' (naamgeving voor het betreffende element). De uiteindelijke

waarde wordt bepaald door de organisatie die een CPA wil maken op basis van het CPA-template.

CPP

Collaboration Protocol Profile is een XML bestand conform de ebXML CPPA specificatie. In een CPA worden de karakteristieken van de berichtenuitwisseling vastgelegd.

Dienst

Een dienst is het resultaat of effect van een afgeronde inspanning die de overheid op basis van wettelijke taken levert en waarmee in een behoefte van een burger of bedrijf wordt voorzien [NORA]. De termen 'dienst' en 'service' worden binnen Digikoppeling door elkaar gebruikt.

ebMS

ebXML Message (Service) Specification, ISO 15000-2. Onderdeel van ebXML standaard.

ebRIM

ebXML Reference Information Model. Datamodel voor de ebXML Registry.

ebXML

eBusiness Extensible Markup Language. OASIS en ISO 15000 standaard.

Identiteit

Door toepassing van een deugdelijke PKI is het mogelijk, dat een certificaat dat door de Certificate Authority (CA) wordt beheerd, door de eigenaar van het certificaat wordt gebruikt in de relatie met een andere individu. De CA waarborgt de integriteit en authenticiteit van het certificaat en staat dus in voor de identiteit van de certificaatbezitter.[bron:

http://nl.wikipedia.org/wiki/Public_Key_Infrastructure]

In de context van de Digikoppeling zijn deze identiteiten de overheidsorganisaties.

JMS

Java Message Service of JMS is een Java API die deel uitmaakt van J2EE. JMS is een abstractie van een messaging systeem. Het kan worden gebruikt om een Java applicatie gebruik te laten maken van alle messaging middleware die een JMS API heeft. [bron:

http://nl.wikipedia.org/wiki/Java_Message_Service]

Melding

Dit is een van de twee hoofdvormen (de andere is 'bevraging') van interactieservice aan de applicatie door de logistieke laag die in het domein van Digikoppeling worden onderkend. Voor de verschillende lagen geldt:

1. Inhoud: ondersteunt businesspatroon: asynchrone (transactie)aanvraag;
2. Logistiek: asynchrone melding, met acknowledgement (ontvangstbevestiging), dus betrouwbaar;
3. Transport: aanvraag met logistieke bevestiging in één synchrone sessie.

Hier speelt de transactie wel een rol: een melding is een transactioneel bericht (tussen twee partijen verandert tegelijkertijd de situatie).

NORA

De Nederlandse Overheid Referentie Architectuur bevat inrichtingsprincipes, modellen en standaarden voor het ontwerp en de inrichting van de elektronische overheid. Het accent ligt daarbij op het mogelijk maken van samenwerking tussen overheidsorganisatie in ketens en netwerken.

Digikoppeling

Digikoppeling faciliteert gegevensuitwisselingen tussen overheidsorganisaties door standaardisatie van koppelvlakken (een overeengekomen set middelen en afspraken).

Compliancevoorziening beheerder

Dit is de contactpersoon bij Logius die (technische) ondersteuning biedt aan gebruikers van Compliancevoorzieningen.

Compliancevoorziening ebMS

Service providers en requesters die willen gaan opereren in het domein van Digikoppeling op basis van Digikoppeling Koppelvlakstandaard ebMS, kunnen van deze voorziening gebruik maken om te controleren of de geïmplementeerde logistieke laag voldoet aan Digikoppeling Koppelvlakstandaard ebMS. De voorziening is in beheer bij Logius.

Compliancevoorziening WUS

Service providers en -requesters die willen gaan opereren in het domein van Digikoppeling op basis van Digikoppeling Koppelvlakstandaard WUS, kunnen van deze voorziening gebruik maken om te controleren of de geïmplementeerde logistieke laag voldoet aan Digikoppeling Koppelvlakstandaard WUS. De voorziening is in beheer bij Logius.

Compliancevoorziening WUS service requester

Digikoppeling website stelt een Compliancevoorziening WUS WSDL ter beschikking die de basis vormt voor de implementatie van de webservice, die op zijn beurt door de Compliancevoorziening WUS service requester geïmplementeerd wordt. Op basis van de WSDL en overige informatie kunnen service requesters een webservice client implementeren. Dan kan worden bepaald of de communicatie op logistiek niveau voldoet aan Digikoppeling Koppelvlakstandaard WUS.

Compliancevoorziening WUS service provider

De Digikoppeling website stelt een Compliancevoorziening WUS WSDL ter beschikking. Op basis van de WSDL en overige informatie kunnen service providers een webservice implementeren en kan worden bepaald of op logistiek niveau de communicatie voldoet aan Digikoppeling Koppelvlakstandaard WUS.

Compliancevoorziening WUS-WSDL

Compliancevoorzieningen WUS zijn ontwikkeld op basis van deze WSDL. Overheidsorganisaties die gebruik willen maken van Compliancevoorzieningen WUS hebben deze WSDL nodig voor de te ontwikkelen webservice of webservice client.

Digikoppeling-domein

In dit domein van Digikoppeling vindt communicatie plaats als berichten volgens Digikoppeling Koppelvlakstandaarden worden uitgewisseld.

Digikoppeling ebMS Consumerspecificatie

De ebMS Consumerspecificatie beschrijft de kerngegevens van een afnemer van een Digikoppeling ebMS service. Het wordt vastgelegd in een XML document en wordt gebruikt voor het genereren van een CPA die voldoet aan Digikoppeling Koppelvlakstandaard ebMS.

Digikoppeling ebMS Servicespecificatie

Digikoppeling ebMS Servicespecificatie beschrijft de kerngegevens van een Digikoppeling ebMS service. Het wordt vastgelegd in een XML document en wordt gebruikt voor het genereren van een CPA die voldoet aan Digikoppeling Koppelvlakstandaard ebMS.

Gateway

Gateway is een softwaresysteem, dat een eenvoudig koppelvlak gebruikt om organisaties aan Digikoppeling aan te kunnen laten sluiten. Dit wordt standaard in twee varianten aangeboden, namelijk WUS-lite en JMS. Gateway zorgt voor de vertaling van die twee koppelvlakken naar Digikoppeling koppelvlakken WUS en ebMS en vice versa.

Digikoppeling Koppelvlakstandaard ebMS

Digikoppeling Koppelvlakstandaard ebMS beschrijft hoe ebMS toegepast moet worden voor Digikoppeling in de logistieke laag. Hierin zijn twee profielen onderkend: 'best-effort' en 'reliable messaging' (zie onder 'CPA-profiel' voor verklaring van deze termen).

Digikoppeling Koppelvlakstandaard WUS

Digikoppeling Koppelvlakstandaard WUS beschrijft hoe WUS toegepast moet worden voor Digikoppeling in de logistieke laag. Hierin is momenteel een profiel onderkend, namelijk 'Digikoppeling WUS Profiel 1' (waarin het om bevestigingen gaat).

Digikoppeling Service Register

Het Digikoppeling Service Register maakt het overheidsorganisaties mogelijk om servicegericht te werken. Service aanbieders (service providers) kunnen hun services publiceren in het Digikoppeling Service Register en service afnemers (service requesters) kunnen hier gericht zoeken naar de beschikbare services. Het Digikoppeling Service Register is een catalogus die zowel beschikbare services bevat als services die in ontwikkeling zijn. Het Digikoppeling Service Register maakt alle informatie toegankelijk die een gebruiker nodig heeft om een service te kunnen gebruiken.

Organisatie complianceservice

Organisaties implementeren een webservice op basis van Compliance WSDL.

Het gaat hier dus om de complianceservice van de organisatie.

Organisatie complianceclient

Organisaties implementeren een webservice cliënt op basis van Compliance WSDL. Het gaat hier dus om de complianceclient van de organisatie.

Organisatie domein

In dit domein vindt communicatie plaats als berichten op netwerken binnen de overheidsorganisatie worden uitgewisseld.

Policy

'A policy is a constraint on the behavior of agents as they perform actions or access resources. There are many kinds of policies, some relate to accessing resources in particular ways, others relate more generally to the allowable actions an agent may perform: both as provider agents and as requester agents. Logically, we identify two types of policy: permissions and obligations.' [bron: <http://www.w3.org/TR/ws-arch/>]

Ofwel: een policy is een controlemechanisme. De policy legt beperkingen en verplichtingen op. Dit geldt zowel voor toegang tot data (wat mag de gebruiker wel en niet doen) als voor controle (die ook afgedwongen kan worden) van ingevoerde data.

Service

Een service is het resultaat of effect van een afgeronde inspanning die een organisatie, medewerker of applicatie op basis van wettelijke taken of onderling gemaakte afspraken levert en waarmee in een behoefte van een of meer andere organisaties, medewerkers of applicaties wordt voorzien [NORA]. De termen 'dienst' en 'service' worden binnen Digikoppeling door elkaar gebruikt.

Service aanbieder

Een partij die een webservice ter beschikking stelt, of een locatie op het netwerk waar berichten ontvangen en verwerkt worden. De partij zelf, een overheidsorganisatie, is contextueel synoniem aan de webservice implementatie. [NORA: Serviceaanbieder]

Service afnemer

Een partij die gebruik maakt van webservice in de rol van afnemer, ofwel een bericht naar de webservice kan sturen. De partij zelf, een overheidsorganisatie, is contextueel synoniem aan de implementatie van de webservice client applicatie. [NORA: Serviceafnemer]

Servicebus

Een servicebus is een integratie-infrastructuur (middleware) die nodig is om een SGA (of SOA) te faciliteren. Zo ondersteunt de servicebus bijvoorbeeld de webservices.

[NORA]: 'Servicebussen worden vanwege de genoemde eigenschappen steeds meer toegepast binnen afzonderlijke organisaties, maar ook binnen sectoren, landen en zelfs binnen de Europese Unie. Hierbij ontstaat dan een hiërarchisch stelsel van servicebussen, mede gebaseerd op het subsidiariteitsprincipe: binnen domeinen (organisatie, sector, e.d.) zijn partijen redelijk vrij in het maken van keuzes inzake de vormgeving en werking van de servicebus.'

Service provider

Zie onder 'service aanbieder' – beide termen worden door elkaar gebruikt.

Service requester

Zie onder 'service afnemer' - beide termen worden door elkaar gebruikt.

SMF

Simple Message Format. Een door Digikoppeling gedefinieerde specificatie van de berichtenuitwisseling voor ebMS op basis van een vooraf gedefinieerd profiel. Op termijn kan dit vervangen worden door een ebBP, de eBusiness Extensible Markup Language (ebXML) Business Process Specification Schema (BPSS) standaard.

Taxonomie

Taxonomie verwijst naar zowel de classificatie van dingen als naar de methode die aan de basis van deze classificatie ligt. Bij een taxonomie gaat men uit van een groep voorbeeldobjecten die men probeert te verdelen. Vervolgens kijkt men wat de karakteristieken van de objecten in een groep zijn en op deze manier krijgt de taxonomie gestalte. [bron: <http://nl.wikipedia.org/wiki/Taxonomie>].

Webservice

Een webservice is een verbijzondering van een service waarbij het alleen services tussen applicaties betreft. Die zijn gerealiseerd op basis van de W3C webservice specificatie (in de breedste zin van het woord, niet beperkt tot WS-*) en de service voldoet aan Digikoppeling Koppelvlak Specificatie. Binnen deze context is een webservice een ebMS webservice of een WUS webservice. Binnen de context van Digikoppeling kan dit een ebMS web service zijn of een web service gedefinieerd door een WSDL op basis van SOAP.

WUS

WSDL/UDDI/SOAP stack. Het is een stelsel uit de W3C WS-* standaarden. Uit: IBM Redbook: Patterns: Service-Oriented Architecture and Web Services, april 2004, bladzijde 145. 'It includes Web Service Definition Language (WSDL) and Universal Description, Discovery, and Integration (UDDI), also called the WUS (WSDL, UDDI, SOAP) stack as a whole.'

WUS-lite

Voor het Digikoppeling -Domein wordt een Digikoppeling Koppelvlakstandaard WUS voorgeschreven. WUS-lite is een afgeleide van deze standaard. WUS-lite wordt toegepast bij communicatie via Gateway in het organisatiedomein.